

קונם יין פרק שמיני נדרים

(א) [תוספתא תענית פ"א] תענית ו. ע"פ (ב) [תוספתא] שם תענית טז ע"פ (ג) [תוספתא] ק"א ט"ז (ד) [תוספתא] מגילה פ"א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואמר ר' זירא לנדר דהנדר אסור עד זמן כלל' תענית פ"ד ע"פ הגשם פ"ד ע"פ הגשם נמחק: (ב) ד"ה ואמר ר' זירא דלפי רשב"ג דמיקל הכא:

מוסף רש"י

הבכירה. ראשונה. ולקמן מפרש למאי הלכתי ויבא יורה י"ט ג' זמני גשמים (תענית ו.) אפילה. אחרונה. כמו (שמות ט"ז) אפילות הנה (תענית ו.) בשבעה ובשבעה עשר ובשבעה. וישלש. בכירה זו. נמחקת בימינו בי"ז אפילה בכ"ג, וכלהו הני תלמידי יורה ק"י להו (סו.) אין היחידים מתעניין עד שיגיע ר"ח כסליו. דלמדין כסמ"ח שלשת לתענית, והואל חזק שלשת כהא דהשם הוא פ"ן יחידים לתענית יחידים מקדים (סו.) ראשונה לישאל. לטול מכלל ואילו זמן טל ומטר שלישי (סו.) להתענות. שאלו ר"ח רביעית עד זמן רביעית שלשת אפילו פסע אחת מתעניין היחידים שני ותמיש וישי (סו.) שירדו שבעה ימים זה אסור. שירדו גשמים עכ"ל ולא פסקו עד זמן שביעי (ירדו ו') ימים זה אסור ו' ימים כ"ו יום. דלכ"ל רביעית ראשונה ו' ימים ע"ש ימי רביעית, ומכ"ג עד ל' ו' ימים בלא יום רביעית אחרונה, דלכ"ל תמי' לא הו' הכי, דל"מ דלמך ראשונה ב' ו' ימים ב' ליכא ב' ז' או לא אלא ברביעי ימים, ב' ימים, ו' ימים, ו' ימים, ו' ימים ב' ראשונה לשני' ימים אכל ב' ימים שלשת י' ימים (ירדו)

תוספות

מיתבי איזוהי זמנה של רביעה הבכירה בג' בינונית בשבעה אפילה בעשרים ושלשה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בשבעה ובשבעה עשר ובשבעים ושלשה רבי יוסי אומר "בשבעה עשר ובשבעים ושלשה ובחודש כסליו וכן היה ר' יוסי אומר אין היחידים מתעניין עד שיגיע ר"ח כסליו ואמרין עלה בשלמא רביעה ראשונה לישאל שלישיית להתענות אלא שניה למאי אומר רבי זירא לנדר ואמרין עלה כמאן אולא הא דתניא רשב"ג אומר גשמים שירדו שבעה ימים זה אסור זה אחר זה אחר מונה בהן רביעה ראשונה ושניה כמאן כרבי יוסי ה"הוא דאמר עד הגשמים: **מתני'** קונם יין שאינו מועם לשנה נתעברה השנה אסור בה ובעיבורה עד ראש אדר עד סוף אדר אדר הראשון עד סוף אדר עד סוף אדר **הראשון: גמ'** אלא סתמא דאדר דקאמר ראשון הוא לימא מתני' רבי יהודה היא דתניא אדר הראשון כותב אדר הראשון אדר שני כותב אדר סתם דברי ר"מ ר' יהודה אומר **גמ'** אדר הראשון כותב סתם אדר שני כותב תיניין אדר אביי אפילו תימא ר"מ היא דידע דמעברא שתא הא דלא ידע והתניא

הכזירה בג'. נמחקת: **נראש חדש כסליו.** הו' רביעה אחרונה: **לשאל.** להפיל על הגשמים: **להפענות.** לגזור תענית אם לא ירדו: **ואמר ר' זירא לנדר.** להנדר (א) ב' זין עד הגשם ב' זין עד הגשמים אסור עד זמן רביעה שניה **ואמרין עלה כמאן אולא וכו' כמאן כרבי יוסי.** דמיוס י"ז עד יוס כ"ג הו' שבעה ימים דאי ר' מאיר לא הו' אלא ה' ימים. אלא דלפי רבן (ב) גמליאל דמקיל הכא גבי נדרים דלמך עד שיגיע זמנה של רביעה אע"פ שעדיין לא ירדה סבירא ליה אמה מונה ראשונה ושניה ולא ראשונה בלבד לא שנה דלמך עד הגשם לא שנה דלמך עד הגשמים וקשיא לר' זירא: **אמר לך ר' זירא האי דלמך שניה לנדר היינו דלמך עד הגשמים.** וגשמים תרתי משמע אכל אמר עד הגשם לעולם אימא לך עד זמן גשמים שהיא רביעה ראשונה קאמר ולא שניה: **מתני' אמר שאינו מועם עד ראש חודש אדר.** סתם אין אסור אלא עד ראש חדש אדר הראשון: **גמ'** מדקתני מתני' אינו אסור אלא עד אדר הראשון אלא דכל היכא דקאמר עד אדר סתמא אדר הראשון משמע ולא שני: **דסניא.** הרואה לכתוב צטטר אדר הראשון כותב צטטר אדר הראשון אכל אם רואה לכתוב אדר השני כותב צטטר דברי ר"מ דסתם אדר השני משמע ולא הראשון: **אדר דסתם אדר הראשון הוא:** אפילו **מתניין ר"מ ומתני' כגון דלא ידע דמיעברא שתא הילך כי אמר סתם אדר הראשון משמע ולא השני שלא נתכוין אלא לנדר הסמוך לשבוע וצרייתא דקתני אדר השני כותב סתם כגון דידע דמיעברא שתא וכי אמר אדר סתם משמע אדר השני: והתניא**

הגשמים סבירא להו לרצנן דלטפוי קאתי ורשב"ג סבירא ליה דלפי כבי הא מוקמינן ליה דלפיה דלא דייקי אינשי ב' זין גשם לגשמים. וכי תימא אי בשאלן להתחלתו זמן קצוב עד שיגיע זמנו קאמר וכדכתיבנא כי אמר עד הקציר אמאי מיתסר עד שיתחילו העם לקצור הוה לן למימר עד שיגיע זמן הקציר אע"פ שאין קוצרין עדיין דהא ה' היכי דאין להתחלתו זמן קצוב ה"נ אין קצב קשיא היא דגשם משום דיעיני זמנה של רביעה וכתנינא בסמוך אזלינן בתריה אכל קציר לא ידעינן זמניה שהכל הוה לפי הארלות שיש מצדכות ויש מאחרות הילך כיון דלא ידעינן זמנה על כרחין אית לן למיזל אחר קציר ממש. כנ"ל: **מיתבי וכו' כזירה ראשונה בשלשה צו.** נמחקת: **אפילה.** אחרונה: **אין היחידים מתעניין.** תלמודי חכמים המתעניין ומתפללין על הגשמים כדתנן צפ"ק דתענית (ד') התחילו היחידים מתעניין: **לשאל.** ותו טו"מ בצרכה השנים: **להפענות.** אם לא ירדו: **לנדר.** שאלו נדר עד הגשמים אסור עד רביעה שניה דסתם גשמים רביעה שניה משמע שאין מנקמת ולא מאחרת: **כמאן אולא הא דתניא רשב"ג אומר גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה אחר זה אחר מונה בהן רביעה ראשונה ושניה כמאן כרבי יוסי ה"הוא דאמר עד הגשמים: **מתני'** קונם יין שאינו מועם לשנה נתעברה השנה אסור בה ובעיבורה עד ראש אדר עד סוף אדר אדר הראשון עד סוף אדר עד סוף אדר **הראשון: גמ'** אלא סתמא דאדר דקאמר ראשון הוא לימא מתני' רבי יהודה היא דתניא אדר הראשון כותב אדר הראשון אדר שני כותב אדר סתם דברי ר"מ ר' יהודה אומר **גמ'** אדר הראשון כותב סתם אדר שני כותב תיניין אדר אביי אפילו תימא ר"מ היא דידע דמעברא שתא הא דלא ידע והתניא**

פירוש הרא"ש

הבכירה בג' כ"ג. ויבא נמחקת: אין היחידים מתעניין: משמע: שמתעניין על ראשונה לישאל. שאל מתפללין זמן טל ומטר חזק מן הגולה: שלישיית להתענות. אם לא ירדו גשמים: אדר ר' זירא לנדר. דלמדין כסמ"ח ומימי ראשון ע"ה ב"י. מימי ראשון דלפי רשב"ג בני זמן רביעה שניה בכל עיני דסקלא דעתך דלמדין א"ף בשאר ע"ה דהא ראשונה ב"י ושניה בכ"ג. והא דלמדין רשב"ג ירדה רביעה שניה לא לנדר אלא שאלו אסור להך בשבילי הרשות. ומשני הוא דלמך עד הגשמים: מתני' עד ר"ח אדר אדר הראשון. עד סוף אדר אדר הראשון. ובאין לנדר לעולם נקרא הראשון אדר סתם: **גמ'** אדר הראשון כותב. בשטרות וביניין אדר הראשון: הא דידע דמעברא. כהא דידע שהיא מעוברת סתם אדר שני משמע וכל כותבי שטרות ומכרין בעבור השנה הילך כותבי אדר סתם ומתני' בשאל ידע בעבור:

גמ' דלפי רשב"ג אומר גשמים שירדו שבעה ימים זה אסור זה אחר זה אחר מונה בהן רביעה ראשונה ושניה כמאן כרבי יוסי ה"הוא דאמר עד הגשמים: מתני' קונם יין שאינו מועם לשנה נתעברה השנה אסור בה ובעיבורה עד ראש אדר עד סוף אדר אדר הראשון עד סוף אדר עד סוף אדר **הראשון: גמ'** אלא סתמא דאדר דקאמר ראשון הוא לימא מתני' רבי יהודה היא דתניא אדר הראשון כותב אדר הראשון אדר שני כותב אדר סתם דברי ר"מ ר' יהודה אומר **גמ'** אדר הראשון כותב סתם אדר שני כותב תיניין אדר אביי אפילו תימא ר"מ היא דידע דמעברא שתא הא דלא ידע והתניא

גשמים כלל אלא בזמן אלא לדיכו נהי דקפדיתו בירידה ממש אודו לי מיהת דלפי' להתחלת ירדתן היתה מתחלת רביעה ראשונה ולא פסקו אפי' הכי אודו לי דכיון שנתקשה עד רביעה שניה תורת רביעה שניה עליהן ושלם ליה זמן נדריה. וקס"ד דבנדר עד הגשם עסקי' דהכי הוה אורחיהו דלינשי ואם איתא לדר' זירא דלמך דבעד הגשם כולוהו מודו דעד שיגיע זמן קאמר היכי אמר להו רשב"ג אומר ג' זין גשם אסור עד רביעה שניה לנדר וכו' אמר ר' זירא לנדר דהנדר אסור עד זמן כלל' תענית פ"ד ע"פ הגשם פ"ד ע"פ הגשם נמחק: (ב) ד"ה ואמר ר' זירא דלפי רשב"ג דמיקל הכא: